

3.2 Waldorfkoolide vilistlased

Waldorfkoolide poolt püstitatud eemärkide saavutamise hindamise üheks mooduseks on waldorfkoolide vilistlaste elukäigu ja eluhoiakute hindamine. Järgnevalt on esitatud lühidalt kahe suurema vilistlaste uuringu tulemuste kokkuvõte.

Põhja-Ameerika waldorfkoolide lõpetajate uuring⁶ käsitles Põhja-Ameerika waldorfkoolide lõpetajate käekäiku. Aastal 2005–2006 teostatud uuringus küsitleti waldorfkoolide ülaastme lõpetanuid (*High school graduates*); kokku saadi küsitlusele vastused 26 erinevas waldorfkoolis õppinud 556 inimeselt (sh 523 täielikult täidetud küsimustikku). Vastanutest 60% oli lõpetanud kolledži või ülikooli, 29% õppis seal uuringu ajal ning 11% ei õppinud kõrgharidust andvates koolides uuringu ajal. Vastajad olid waldorfkooli lõpetanud ajavahemikul 1943–2004. Uuring käsitles järgmisi temavaldkondi: üldandmed, haridustee, elukutse, töökogemus, kultuuriline ja ühiskondlik tegevus, suhted, elukogemused, waldorfhariduse mõju, tervis ja heaolu.

Uuringu tulemuste üldistamisel väidavad autorid, et enamik waldorfkoolide ülaastme lõpetajatest jagavad sarnaseid jooni, millest 3 valitsevat on, et waldorfkooli lõpetajad

- hindavad iseseisvat mõtlemist ja oma uute ideede teostamise võimalust. Nad nii hindavad kui praktiseerivad elukestvat õppimist ja omavad kõrgelt arenenud esteetilist meelt;
- hindavad kestvaid inimsuhteid ja otsivad võimalusi teiste inimeste aitamiseks;
- tajuvad oma elus „sisemist moraalset kompassi“, mis aitab neil „seilata“ läbi töö- ja eraelu katsumuste ja kiusatuste. Nad kasutavad oma eetilisi põhimõtteid ka valitud elukutsel töötades.

Uuritud lõpetanud hindasid, et suudavad elult saada seda, mida soovivad, ja on õnnelikud oma eesmärkide poole püüdlemisel. Nad teavad, kuidas elada, aga ka kuidas elu kujundada. Sealjuures hindavad ülikoolide professorid ja tööandjad lõpetanute moraalseid ja eluoskusi kõrgemalt kui lõpetajad ise.

Uuringu tulemuste põhjal koostati Põhja-Ameerika waldorfkooli lõpetanute profiil. Waldorfkooli ülaastme lõpetanutest:

- 94 % asub ülaastme järel omandama kõrgharidust;
- valib peamiseks õppeaineteks kolledžis/ülikoolis kunstid/humanitaarained (47%) ning loodusteadused/matemaatika (42%);
- 88% kolledži või ülikooli sisseastunutest lõpetab selle;
- 91% hindab elukestvat õpet ja tegeleb sellega;
- 93% hindab kõrgelt verbaalset väljendusvõimet ja 92% kriitilist mõtlemist;
- 94% on iseseisvad ja hindavad kõrgelt enesekindlust;
- väljendab kõrget teadlikkuseastet suhete loomisel nii tööl kui ka kodus;
- 89% on rahul elukutse valikuga;
- 96% hindab kõrgelt isikutevahelisi suhteid;
- 90% on tolerantsed erinevate vaatekohtade suhtes;
- 82% hoolib tööd tehes eelkõige eetilistest printsiipidest;
- 82% hindab teiste aitamist.

⁶ Baldwin, F., Gerwin, D., Mitchell D.; Research on Waldorf Graduates in North America. Phase I; Research Institute for Waldorf Education, 2005 http://www.waldorflibrary.org/Journal_Articles/Graduateresearch.pdf ; Gerwin, D., Mitchell D.; Survey of Waldorf Graduates Phase II; Research Institute for Waldorf Education, 2007; http://www.waldorflibrary.org/Journal_Articles/GradPhase2.pdf

Waldorfhariduse osas rõhutasid vastajad eriti selle toetavat mõju oma arengule, ühiskondlikule ärksusele ja tasakaalu-otsivaks inimeseks kujunemisele. Waldorfharidus mõjutas enim vastanute loovvõimete, õpiarmastuse, eneseväljenduse ja erinevate vaatepunktide otsimise vajaduse kujunemist. Valdava enamuse vastajate hinnangul ei ole neile koolis õpetatud antroposoofiat⁷.

Saksamaa ja Šveitsi waldorfkoolide vilistlaste uuringus⁸ osales 1124 waldorfkooli lõpetajat (osalusmäär 33%), lisaks intervjueriti 24 inimest ja peeti 6 grupidiskussiooni. Järgnevalt on esitatud kokkuvõtavad järeldused teemavaldkondade kaupa:

Lõpetatud kooliaste:

- 61 % waldorfkoolide lõpetanuid on lõpetanud abituriumiga (täieliku akadeemilise suuna aste Saksamaal); sealjuures 67% vanusegrupis 30-37 aastastest, mis on umbes poole võrra rohkem kui riigikoolides;
- 7,7 % lõpetasid nn piiratud akadeemilise suuna astmel, mis annab võimaluse astuda kunsti- ja tehnikakõrgkoolidesse (rakenduskõrgkoolidesse);
- 21% lõpetas (*Realschule* astmel), mis võimaldab kutseharidust ja 2% Põhikooli (*Hauptschule*).

Elukutse:

- endiste waldorfkooli õpilaste hulgas on märgatavalt suurem hulk õpetajaid, insenere, arste ja kunstnikke kui kogu elanikkonnas, samas vähem äriinimesi ja kontoritöötajaid;
- waldorfkooli õpilased on rohkem rahul oma elukutsega, vähem tähtsustatakse rahateenimist ja ambitsioone karjääris kui isiklikku arengut ja mõttekat tööd;
- ainult 2,4% vilistlastest on valinud tüüpiliselt “antroposoofilise töö” (nt eurütmist või klassiõpetaja waldorfkoolis).

Kontekstsuaalne orientatsioon elus:

- endiste waldorfkooli õpilaste ja muu elanikkonna väärtused ja orientatsioonid elus on sarnased;
- kultuur ja loovad eluaspektid on tähtsamad kui inimestel keskmiselt, samas on elektrooniliste vahendite kasutamine vähemoluline, eriti meelelahutuse eesmärkidel;
- kõrgem vaimne orientatsioon üle konventsionaalsete religioonivormide;
- suurem sotsiaalne kaasatus ja vabatahtlike hulk.

Religioon

- lõpetajad ei kaldu ühegi institutsionaalse kiriku poole, vanemas vanusegrupis on enam katoliiklasi;
- Kristlaste Ühenduse Kiriku liikmete arv on kahanemas;
- enamikul vastanutest on ükskõikne, skeptiline või negatiivne suhtumine antroposoofiasse;
- waldorfkooli ei peeta aktiivseks antroposoofiliste mõtete propageerijaks, kuid nendes tajutakse avatust religioonide ja erinevate maailmavaadete suhtes;
- waldorfkool rikastab hingeelu niivõrd, et peetakse end võimeliseks olema avatud usuküsimustele ja käima oma „vaimset teed“.

⁷ Üks levinud „müütidest“ waldorfkoolide kohta on, et nendes koolides õpetatakse lastele antroposoofiat ning tegemist on „maailmavaate koolidega“. Antud uuringu tulemused seda väidet ei kinnita.

⁸ Allikas: Berz, Heiner; Randoll, Dirk (koost): Absolventen von Waldorfschulen. Eine empirische Studie zu Bildung und Lebensgestaltung, (Waldorfkoolide lõpetanud – empiiriline uuring hariduse ja elu kujundamise kohta), VS Verlag für Sozialwissenschaften/GWV Fachverlage GmbH, Wiesbaden 2007.

Kool:

- vilistlastel on kõrge oma kooliga identifitseerumise tunne: 87% vastanutest on koolikuuluvuse tunne ja 80% tundis end koolis hästi. Enamik valiks võimalusel uuesti waldorfkooli kooliskäimiseks. 47% vastanute lapsed käivad samuti waldorfkoolis. Waldorfkooli mittevalimise põhjused on: läheduses puudub waldorfkool, teised koolid pakuvad samuti häid pedagoogilisi lähenemisviise, liiga kallis, et endale lubada;
- õpetamist peeti huvitavaks, mitmekesiseks ja tähenduslikuks, kuid mitte alati ei peegeldanud sisu piisavalt kaasaja sotsiaalseid teemasid (eriti 30-37 aastased vastajad väitsid seda), iga teine vastaja ütles, et waldorfkoolid pole väga avatud uuematele pedagoogilistele arengutele;
- meetoodilis-didaktilise kompetentsuse suhtes oldi pigem kriitilised, samas hinnang õpetaja-õpilaste suhetele positiivne. Suhteid ei määra mitte kraadid ja punktid, vaid inimliku kontakti kvaliteet;
- enamik vastajaid tajus õpetajaid ülekoormatutena; seda tuleb võtta väga tõsiselt “õpetajaelukutse hügieeni” seisukohalt;
- 74% vastanutest meeldib klassiõpetaja kontseptsioon, kahaneva tendentsiga vanemas eas vastajate hulgas;
- Waldorfkooli nähakse avaldamas soodsat mõju isiksuse arengule: isiklik väärikus, enesekindlus, paindlikkus, loovus ja sotsiaalsetele pädevustele (empaatiavõime, arvestamine, koostöövõime) samuti ka võimekuse arengule kujundada oma arvamust ja muutuda enesekindlaks. Vastukaaluks hinnatakse väheseks mõju järgmistele aspektidele: omaenda saavutuste ja nende piiride hindamisvõime; õppima õppimine; praktiliste oskuste arendamine; üldiste teadmiste edasiandmine.

Muud probleemsed valdkonnad:

- enamik vastanuist leiab, et koolis oli liiga väike nõudlikkus akadeemiliste saavutuste osas ja saavutusi puudutav tagasiside polnud sageli kooskõlas nende tegeliku esitusega. Vastavalt oli paljudel lõpetanutel raskusi toime tulla saavutusele orienteeritud ühiskonna nõudmistega. Paljud mõtlevad, et nende saavutused võinuks olla suuremad, kui nõuded tulemustele ning pingutustele olnuks suuremad;
- poistel näib olevat koolis suuremaid raskusi sotsialiseerumisega kui tüdrukutel. Sarnast fenomeni võib kohata ka riigikoolides. Õpetuse kunstiline ja muusikaline fookus ning fakt, et konkurents etendab vähetähtsat osa waldorfhariiduses koos faktiga, et enamik õpetajaid on naised, võib olla siin määravaks teguriks;
- vilistlased näevad selgesti, et võõrkeeleõpetus waldorfkoolis pole rahuldav ning adekvaatne. Mõningate reservatsioonidega kehtib see ka loodusainete ning kehalise kasvatuses kohta;
- 38% kinnitab, et neil oli õpetajaid väljastpoolt. See on oluliselt kõrgem protsent kui riigikoolides (kooliaastal 2004/05 abituuriumiga lõpetanutel 30%-l); Seetõttu tekib küsimus: “Kas waldorfkoolid suudavad täita oma ülesannet ainult toega väljastpoolt – õpetajate ja koolitajate abiga?”

Waldorfkoolid on vilistlaste hinnangul tervikuna head koolid. Siiski peavad koolid rohkem täitma tänapäeva ühiskonna nõudmisi ja ümber hindama oma õppeplaani, eriti võõrkeeltes ning loodusainetes. Lisaks tuleb tungivalt tõsta õpetajate kvalifikatsiooni, eriti professionaalseid ja meetoodilis-didaktilisi võimeid.